Multifunctionele daken pakken meerdere problemen tegelijk aan

Begin april verscheen er een rapport van het Planbureau over de gevolgen van de klimaatverandering. Roofs vroeg zich af hoe grote gemeenten dit onderwerp oppakken en hoe je een klimaatbestendige leefomgeving realiseert. In gesprek met Duurzaamheidadviseur Marloes Gout van de gemeente Rotterdam.

Tekst: Gerard Vos

Uit het rapport 'Voorbij de risico's: keuzes voor een klimaatbestendige leefomgeving' blijkt dat de gevolgen van de klimaatverandering steeds groter worden. Het PBL-rapport toont aan dat we er niet goed voor staan. Het wordt simpelweg steeds warmer in Nederland. Sinds het begin van de metingen is de temperatuur hier al meer dan 2,5 graden gestegen. En... het einde van die temperatuurstijging is nog lang niet in zicht.

De gevolgen van die temperatuurstijgingen zijn inmiddels overbekend. Vaker extreem weer, hittegolven, droogte en wateroverlast door extreme regenbuien. Deze kunnen het dagelijkse leven ingrijpend veranderen. Met name ouderen, kinderen en chronisch zieken worden relatief zwaar getroffen door hitte, vooral in warme steden. PBL: "Zonder nadere maatregelen is in 2050 twee derde van alle meergezinswoningen, zoals galerij- en portiekflats, beneden- en bovenwoningen, onvoldoende beschermd tegen hitte, waardoor er minder wooncomfort is en een grote kans op warme slapeloze nachten."

De conclusie van het rapport is dat Nederland vooralsnog niet klaar is voor klimaatverandering. Er moeten snel keuzes worden gemaakt zodat we ons hier beter op kunnen voorbereiden. Adviseur Duurzaamheid Marloes Gout vertelt over de Rotterdamse klimaatadaptieve aanpak.

WE MOETEN ONS VOORBEREIDEN OP EEN EXTREMER KLIMAAT. HOE PAKKEN JULLIE DAT IN ROTTERDAM AAN?

"Als je kijkt naar Rotterdam in termen van bezit, dan is circa 40% publiek bezit en 60% in private handen. In alles wat we doen is het dus belangrijk om dat samen met de stad te doen, met de bewoners, met de bedrijven. Alleen op die manier krijgen we ook die 60% mee die we hard nodig hebben om de extremen in weersverandering in de gehele stad aan te kunnen pakken. Het weer verandert. Het weer wordt heviger. Er zijn meer en warmere dagen in Rotterdam. Er zijn perioden met minder neerslag of juist extreme regenval. Je merkt dat de tuin eerder uitdroogt.

"We proberen dan ook een onderwerp als klimaatadaptatie positief uit te dragen. We willen laten zien aan mensen dat je er zelf aan kunt bijdragen en hoe leuk dat kan zijn. We hebben bijvoorbeeld de campagne: 'Ben je ook een goede buur voor de stadsnatuur?' Daar geven we tips voor wat mensen zelf kunnen doen om de omgeving biodivers, groen en klimaatadaptief te maken."

"Een heel bekend voorbeeld is ook de Dakakker in Rotterdam. Dit is een dakboerderij van meer dan duizend vierkante meter boven op het Schieblock. Er worden groenten, eetbare bloemen en fruit verbouwd en bijen gehouden. Restaurants uit de omgeving maken gebruik van de producten en er is een lunchroom op het dak zodat je van het uitzicht op de Dakakker kan genieten. Er zijn veel vrijwilligers bij de Dakakker, dus het verbindt ook de mensen in de buurt. Op het dak van het bijbehorende dakpaviljoen is ook het Slimdak met infographics voor de bezoekers. Slimdak is een testsite voor slimme wateropvang op het dak. Voor deze initiatieven is zowel nationaal als internationaal veel belangstelling."

ZIJN ER NOG MEER INITIATIEVEN OF REGELINGEN OP HET GEBIED VAN DAKEN?

"Bewoners worden gestimuleerd om samen met de buren de daken te vergroenen. Dat doen we vanuit het Rotterdams Weerwoord. We hadden eerst een Groene Daken-subsidieregeling; dat is nu de flexibele en prestatiegerichte subsidie klimaatadaptatie geworden. We hebben daarin een staffel ingebouwd dat hoe meer je doet, hoe meer subsidie je kunt krijgen. Specifiek kan je een bonus krijgen als je bijvoorbeeld kiest voor inheemse beplanting."

"We werken ook samen met het Nationaal Dakenplan om landelijk de samenhang te vinden met andere overheden, kennisinstellingen en marktpartijen. In Rotterdam proberen we samen met Stichting Rotterdamse Dakendagen dakgebruik op een positieve

manier onder de aandacht te brengen. Dan kan je laten zien wat mensen met een dak kunnen doen, bijvoorbeeld om bij te dragen aan biodiverse daken."

WAT ZIJN DE DOELEN VAN DE GEMEENTE?
"Met biodiversiteit willen we in 2050 natuurinclusief zijn. In 2040 moet de basiskwaliteit van de natuur op orde zijn. We willen in 2030 een klimaatadaptief Rotterdam hebben. Je wilt dus klimaatveranderingen zo goed mogelijk opvangen en ervoor zorgen dat bij weersextremen mensen binnen een acceptabel niveau hinder ervaren."

IN HET PBL-RAPPORT WORDEN TWEE METHODES BEDOELD OM KLIMAATVERANDERING AAN TE PAKKEN: INTENSIVEREN EN TRANSFORMEREN. WAT WORDT HIERMEE BEDOELD?
"Met intensiveren neem je vaak lokale maatregelen. Denk aan zonweringen plaatsen en bijvoorbeeld de infrastructuur versterken. Dat brengt op korte termijn verlichting, maar de maatregelen zijn waarschijnlijk op de langere termijn niet voldoende. Bij transformeren ga je groen en water in de stad toepassen, zoals wadi's. Dat vraagt wel om meer grote veranderingen en langetermijninvesteringen. Dit doen we bijvoorbeeld door de aanleg van de Hofpleinlijn, een twee kilometer lang dakpark waarin we de biodiversiteit bevorderen en de hittestress in de buurt verminderen. Of de transformatie van het Hofplein naar een groen stadsplein. Zowel intensiveren als transformeren zijn nodig om Rotterdam weerbaarder te maken tegen klimaatverandering."

WAT VOOR ROL KAN HET DAK HIERIN SPELEN?
"Een multifunctioneel stedelijk dak heeft veel voordelen. Zo heb je zichtbaar meer groen, minder CO2-uitstoot, een betere lokale luchtkwaliteit en een effectieve aanpak van wateroverlast."

HEEFT HET MULTIFUNCTIONELE DAK DE HOOGSTE PRIORITEIT GEZIEN ALLE OPGAVEN IN ROTTERDAM?
"Er komt een andere samenstelling van de gemeenteraad aan en het is interessant dat diverse partijen dakgebruik benoemd hebben in hun verkiezingsprogramma, maar allemaal met andere insteek. De politieke partijen zien in dat het dak heel belangrijk is om mee te nemen voor de energietransitie, optoppen, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Het is een kans om die verschillende opgaven in gecombineerde oplossingen ruimte op het dak te geven. Het wordt bij iedereen steeds duidelijker hoe belangrijk het benutten van ruimte op de daken is, zeker in Rotterdam met veel versteend oppervlak."

ER ZIJN VEEL CAMPAGNES EN INITIATIEVEN. IS DAT NIET VERWARREND?
"Er zijn veel verschillende boodschappen. Het is een beetje versnipperd. We zijn ons hard aan het maken om

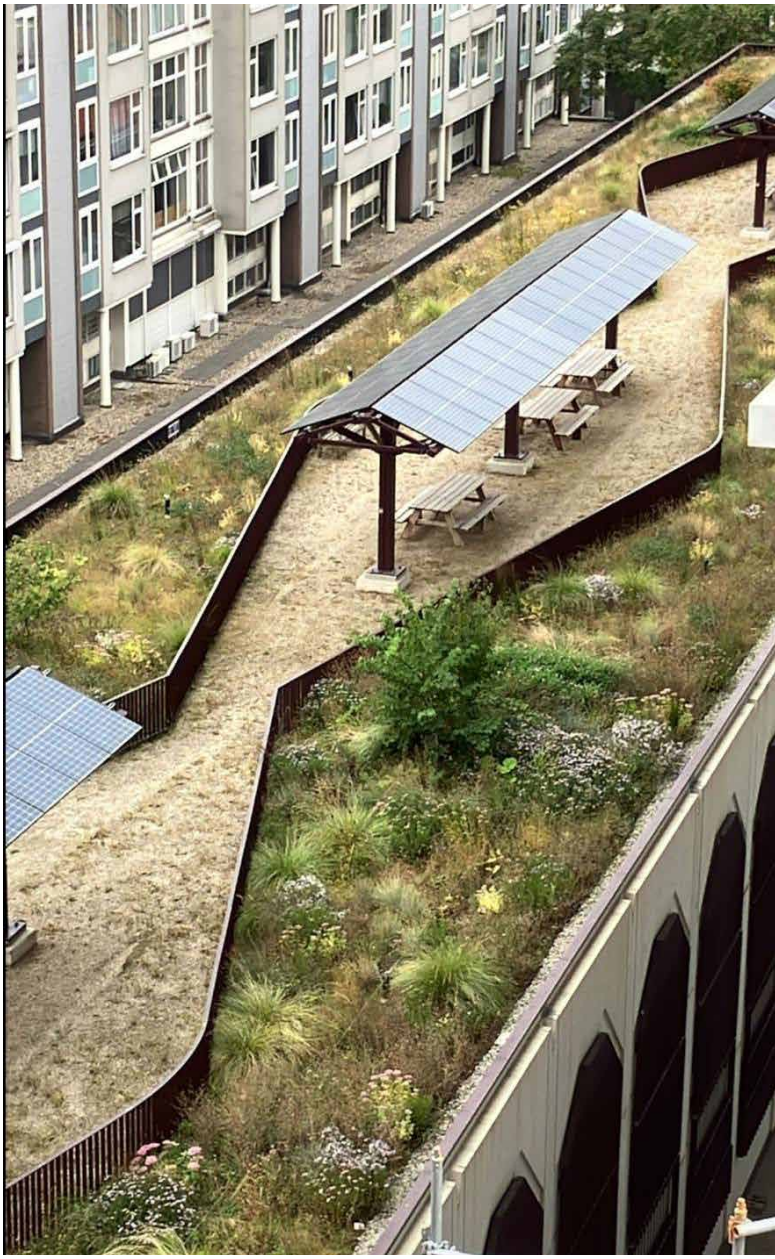

Foto Mattijs Rommelse

vanuit de ruimtelijke inpassing gebiedsgericht te gaan kijken welke combinaties de beste kwaliteit aan een gebied geven. We worstelen er nog weleens mee, maar de oplossing zit hem in de gemeenschappelijke aanpak van het dak om zo alle verschillende uitdagingen het hoofd te bieden." ♦

Dit artikel is te lezen op www.roof-connect.nl